

Вовк С. В., Котенєва І. С., Малекіна І. К. Фауна турунів урбанізованої території (на прикладі міста Рубіжне Луганської області, Україна). *Fundamental and applied research in the modern world. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA. 2021. Pp. 295-300. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-fundamental-and-applied-research-in-the-modern-world-17-19-fevralya-2021-goda-boston-ssha-arhiv/>.*

УДК 595.762.12

**ФАУНА ТУРУНІВ УРБАНІЗОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ
(НА ПРИКЛАДІ МІСТА РУБІЖНЕ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ, УКРАЇНА)**

Вовк Сергій Володимирович,

к.б.н., доцент

Котенєва Ірина Сергіївна,

к.п.н., доцент

Малекіна Інна Костянтинівна,

магістрантка

ДЗ «Луганський національний університет імені

Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна

Анотація: Представлені результати вивчення фауни турунів, структуру домінування видів жуків-турунів, які були знайдені на території міста Рубіжне Луганської області, Україна. В межах адміністративних кордонів міста знайдено 22 види турунів, які належать до 5 підродин: *Harpalinae* (17 видів), *Trechinae* (1 вид), *Carabinae* (2 вида), *Platyninae* (1 вид), *Pterostichinae* (1 вид). Структура домінування представлена 8 малозначимими та 14 другорядними видами.

Ключові слова: туруни, жук, урбанізована територія, домінування, фауна.

Місто являє собою найважливішу форму розселення населення й організації господарства (Лаппо, 1997) [1, с. 5]. Окрім людей, територію міст населяють також і різноманітні тварини, які є складовими міських екосистем. Будучи найбільш лабільним природним компонентом, тварини в той же час визначають стійкість екосистеми й виступають інтегруючим показником її стану, відбиваючи важливі для людини параметри середовища (Криволуцький, 1994) [2, с. 17]. Жуки-туруни відомі як чутливі індикатори умов середовища (Богач, Ружичка, 1988) [3].

У вивчення турунів фауни України вагомий внесок зробили Д. В. Знойко, В. О. Михайлов, В. Г. Плігінський, М. Б. Кириченко, О. О. Петрусенко, В. Б. Різун, О. В. Пучков, В. В. Бригадиренко та інші. Саме завдяки кропіткій праці О. В. Пучкова створено комп'ютерний банк даних фондів зоологічних колекцій і типових матеріалів, який розміщено в системі Інтернет та опубліковано кілька каталогів. О. В. Пучков – один із небагатьох спеціалістів по вивченню личинок Надродина *Caraboidea*, дослідник широкого кола питань, пов'язаних з еколого-фауністичними проблемами та охороною твердокрилих комах в Україні [4, с. 83].

Для фауни України зазначено 754 види турунів зі 127 родів (Пучков, 1998, 2012а, 2018; Putchkov, 2011). В Україні турунові жуки зустрічаються в усіх географічно-кліматичних зонах, підзонах і провінціях, заселяючи майже всі наземні біотопи. Більшість видів – хижаки, які полюють у тому числі й на шкідливих безхребетних сільськогосподарських та лісових культур.

Опис видового складу жуків-турунів південного сходу України можна знайти в роботах членів українського ентомологічного товариства м. Донецька О. І. Губіна та В. В. Мартинова. Вивченням турунів у Луганській області займалися О. О. Петрусенко, М. Б. Кириченко, Р. В. Бабко, В. П. Форощук, С. В. Глотов та інші. Однак про турунів урбанізованих територій Луганської області є лише уривчасті відомості, що й визначило вибір теми нашого дослідження та його актуальність.

У місті Рубіжне Луганської області протягом весняно-літньо-осіннього періоду 2019-2020 років нами були обстежені паркові зони, міжбудинкові території житлових кварталів, місцевості навколо діючих підприємств промисловості, непрацюючих або покинутих об'єктів. Збір комах здійснювали за загально визнаними методиками, визначення видової приналежності – за визначниками М. М. Плавильщикова [5], Б. М. Мамаєва [6], О. В. Пучкова [7].

Структуру домінування встановлювали за шкалою

Є. Л. Любарського [8]:

Межі класів за чисельністю	Назва ступеня домінування
$0 < N \leq 4$	малозначимий вид
$4 < N \leq 16$	другорядний вид
$16 < N \leq 36$	субдомінант
$36 < N \leq 64$	домінант
$64 < N \leq 100$	абсолютний домінант

N – доля виду в загальній чисельності, у %.

У результаті проведених досліджень встановлено, що на території міста Рубіжного та його околиць у межах адміністративних кордонів мешкає 22 види турунів, які належать до 5 підродин: *Harpalinae* (17 видів), *Trechinae* (1 вид), *Carabinae* (2 вида), *Platyninae* (1 вид), *Pterostichinae* (1 вид). Видовий, кількісний склад знайдених турунів, ступінь їх домінування наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Видовий та кількісний склад турунів, знайдених на території дослідження, ступінь домінування виду

Підродина	Вид	Сумарна кількість знайдених екземплярів	% від загальної кількості знайдених комах	Ступінь домінування
<i>Harpalinae</i>	<i>Amara aenea De Geer</i>	32	6,4	другорядний вид
	<i>Amara familiaris Duftschmid</i>	23	4,6	другорядний вид
	<i>Amara similata Gyllenhal</i>	22	4,4	малозначимий вид
	<i>Anisodactylus binotatus Fabricius</i>	40	8,0	другорядний вид
	<i>Badister bullatus Schrank</i>	28	5,6	другорядний вид
	<i>Harpalus affinis Schrank</i>	35	7,0	другорядний вид
	<i>Harpalus distinguendus Duftschmid</i>	25	5,0	другорядний вид
	<i>Harpalus tardus Panzer</i>	8	1,6	малозначимий вид
	<i>Harpalus latus Linnaeus</i>	32	6,4	другорядний вид
	<i>Harpalus luteicornis Duftschmid</i>	2	0,4	малозначимий вид
	<i>Harpalus xanthopus Gemminger & Harold</i>	31	6,2	другорядний вид
	<i>Harpalus quadripunctatus Dejean</i>	2	0,4	малозначимий вид

Підродина	Вид	Сумарна кількість знайдених екземплярів	% від загальної кількості знайдених комах	Ступінь домінування
<i>Harpalinae</i>	<i>Harpalus smaragdinus</i> Duftschmid	14	2,8	малозначимий вид
	<i>Ophonus puncticollis</i> Paykull	4	0,8	малозначимий вид
	<i>Ophonus rufibarbis</i> Fabricius	23	4,6	другорядний вид
	<i>Pterostichus anthracinus</i> Illiger	6	1,2	малозначимий вид
	<i>Pterostichus strenuus</i> Panzer	26	5,2	другорядний вид
<i>Trechinae</i>	<i>Bembidion dentellum</i> Thunberg	2	0,4	малозначимий вид
<i>Carabinae</i>	<i>Carabus cancellatus</i> Illiger	23	4,6	другорядний вид
	<i>Carabus granulatus</i> Linnaeus	40	8,0	другорядний вид
<i>Platyninae</i>	<i>Platynus assimilis</i> Paykull	34	7,0	другорядний вид
<i>Pterostichinae</i>	<i>Poecilus cupreus</i> Linnaeus	50	10,0	другорядний вид

Продовження таблиці 1

Відсоткове співвідношення визначених підродин виглядає наступним чином (рис. 1).

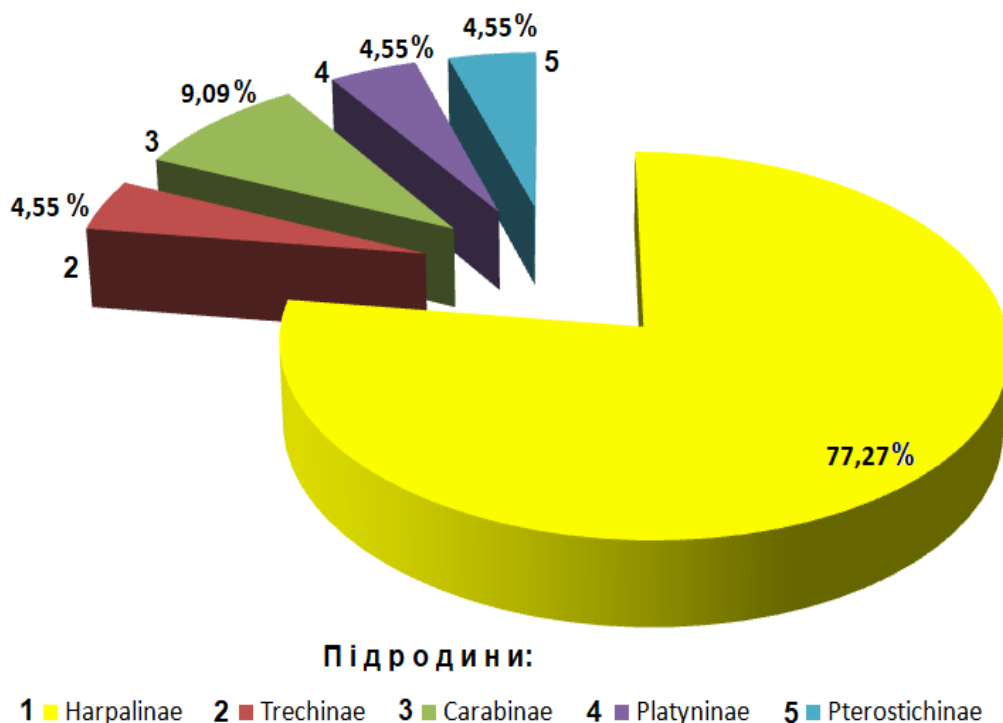
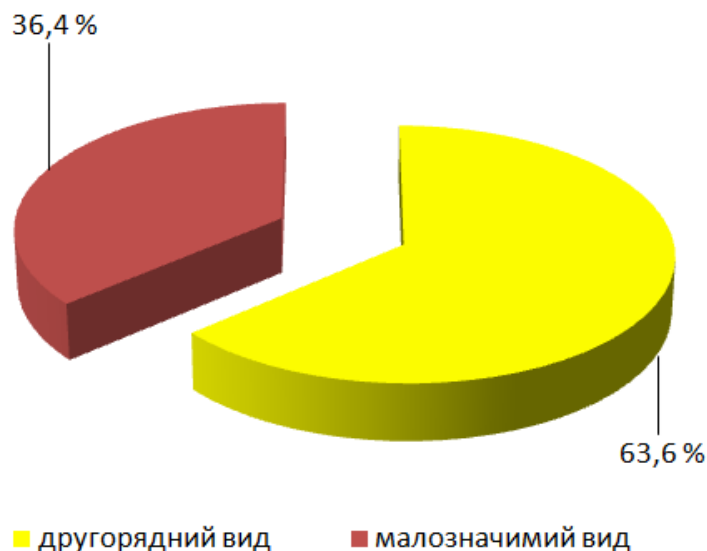

Рис. 1. Співвідношення (%) підродин турунів у досліджуваному районі

В результаті аналізу структури домінування видів встановлено, що жоден вид не є домінуючим серед знайдених комах: 8 видів є малозначимими, а 14 видів є другорядними, тобто переважають другорядні види (рис. 2).

Рис. 2. Структура домінування жуків-турунів у досліджуваному районі

Отже, з наведених даних видно, що на території міста Рубіжне та його околиць переважають представники підродини *Harpalinae*, які представлені 17 видами; а підродини *Trechinae*, *Platyninae*, *Pterostichinae* представлені 1 видом кожна.

У кількісному плані переважають види *Poecilus cupreus* L., *Anisodactylus binotatus* F. та *Carabus granulatus* L. Найменшою кількістю особин представлені 6 видів: *Harpalus tardus* Panz., *Pterostichus anthracinus* Ill., *Ophonus puncticollis* Pk., *Harpalus luteicornis* Duft., *Harpalus quadripunctatus* Dejean, *Bembidion dentellum* Thunberg.

Структура домінування представлена 8 малозначимими та 14 другорядними видами, тобто переважають другорядні види.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лаппо Г. М. География городов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 480 с.
2. Криволицкий Д. А. Почвенная фауна в экологическом контроле. М.: Наука, 1994. – 268 с.
3. Богач Я., Ружичка В. Анализ экологических групп видов сообществ надпочвенных беспозвоночных как показатель качества окружающей среды // Экология. – 1988. – № 6. – С. 59-61.
4. Олександр Васильович Пучков – відомий український колеоптеролог. Український ентомологічний журнал. – 2014. – № 2. С. 82-89.
5. Плавильщиков Н. Н. Определитель насекомых. – М.: Топикал, 1994. – 544 с.
6. Определитель насекомых европейской части СССР. Учеб. пособие для студентов биол. специальностей пед. ин-тов / Б. М. Мамаев, Л. Н. Медведев, Ф. Н. Правдин. – М.: Просвещение, 1976. – 304 с.
7. Пучков А. В. Жуки-жужелицы (Coleoptera, Carabidae) трансформированных ценозов Украины. – К.: Институт зоологии им. И. И. Шмальгаузена НАН Украины, 2018. – 448 с.
8. Любарский Е. Л. К методике экспресс-квалификации и сравнения описаний фитоценозов. Количественные методы анализа растительности. – Уфа, 1974. – С. 123-125.